

# LETECKÁ PODPORA MECHANISOVANÉ DIVISE V ÚTOČNÉM BOJI

Plk. let. Jan Kostohryz

## Úvod

Mechanisovaná divise je rychlá jednotka. Leteckou podporu rychlých jednotek pronikajících do hloubky obrany nepřitele je nutno provádět jiným způsobem na rozdíl od podpory vojsk s menší rychlostí postupu.

Mechanisovaná divise nepřestává být rychlou jednotkou ani v sestavě armádního sboru. Přestože ve srovnání s ARS plní omezenější úkoly, je nutno leteckou podporu v její prospěch zabezpečovat podobně jako podporu ARS. Z toho vyplývá, že letecká podpora MD bude zabezpečována velitelem AS jiným způsobem než podpora pěších divisií sboru.

Letecká podpora ARS je zabezpečována operačním podřízením potřebných leteckých jednotek veliteli ARS. MD nemůže být tímto způsobem zabezpečena a podporována. Veliteli AS, který zabezpečuje leteckou podporu MD, nejsou žádné letecké síly podřizovány. Potřebné letecké síly jsou ve prospěch útočného boje jen na nejnutnější dobu vyhrazovány, dávány k jeho dispozici.

Aby velitel AS zabezpečil mechanisovanou divisi rychlou leteckou podporu, zpravidla vyhradí veliteli MD tu část leteckých prostředků, které plánuje k podpoře MD. Velitel MD jich pak využívá samostatně podle potřeby boje MD až do splnění svého úkolu.

## 1. Letecké zabezpečení MD v přípravném období

Letecké zabezpečení MD musí být zahájeno a připravováno již od doby, kdy je MD v prostoru soustředění, v rámci jednotek AS,

- protože MD již tam je velmi zranitelná a představuje jako cíl velké množství cenné techniky, kterou lze těžko rychle nahradit,
- protože letecké zabezpečení MD při jejím zasazení do průlomu a za boje v hloubce vyžaduje složitých příprav a po přesunu do vyčkávacího postavení bude na přípravu leteckého zabezpečení málo času.

Součástí leteckého zabezpečení MD v přípravném období je:

- a) stíhací ochrana, jejímž úkolem je znemožnit vzdušný průzkum a úderů nepřátelského letectva,
- b) letecký průzkum prostoru nastávající činnosti MD,
- c) organizování součinnosti letectva.

### a) Stíhací ochrana

Stíhací ochrana MD je prováděna vždy v rámci ochrany všech vojsk armády a frontu a centrálně řízena velitelem letecké armády. Bude prováděna jak v hloubce, tak i na frontě. Nelze ji pojímat jako ochranu odděleně prováděnou ve prospěch MD. Je proti nepřátelským průzkumným letounům a úderům ze vzduchu poskytována již v prostoru soustředění, během přesunu do vyčkávacího postavení, při jejím zasazení do průlomu a za boje v hloubce. Ochrana nesmí být prováděna šablonovitě, nýbrž podle současné konkrétní vzdušné situace, hlavně podle aktivity nepřátelského letectva a jeho taktiky, a podle povětrnostních podmínek. Také stupeň a možnosti zastírání MD mají vliv na potřebu a způsob provádění stíhací ochrany, ať je MD v hloubce 10 nebo 60 km. Jestliže nepřítel nezná nebo nemůže zjistit umístění MD, nemůže ani provádět úderů svým letectvem. A to podstatně usnadní provádění stíhací ochrany a ušetří i prostředky stíhacích jednotek.

Maskování prostředků MD je zvlášť důležité proto, že množství bojové techniky může

prozradit prostor i ostatních vojsk. Je třeba si uvědomit, že ve značné míře právě mistrovské maskování korejských vojsk znemožňuje velmi často úder amerických leteckých jednotek, což sami Američané přiznávají.

Stíhací ochranu provádíme střehem nebo hlídkováním.

Je třeba počítat s tím, že hlídkování ve větším rozsahu provádíme až v den zahájení útoku. Že je stíhací ochrana střehem účinná, o tom svědčí tento historický příklad:

Při přípravě stalingradské operace byly tankové jednotky ve svých vyčkávacích prostorech 15 až 20 km od fronty již asi sedm dní před zahájením operace. Přestože stíhací ochrana byla prováděna střehem, byly tyto jednotky uchráněny před nepřátelskými nálety. Není pochyby o tom, že tyto jednotky zůstaly po celou dobu nepřátelskému letectvu utajeny díky mistrovskému maskování.

Vždy je třeba mít na vědomí, že hlídkováním můžeme nepříteli prozradit přítomnost chráněných vojsk.

Proto bude ochrana MD v rámci ochrany vojsk sboru a armády prováděna jak v prostoru souteředi AS, tak ve vyčkávacím postavení MD jenom střehem.

Zato tím intenzivněji musí být hlídkování prováděno od doby, kdy MD opouští vyčkávací postavení. Víme, že taktického letectva imperialistických armád je používáno většinou proti cílům v týlových prostorech a na bojišti jen proti velkým cílům, jakým je mechanisovaná divise.

## b) Letecký průzkum

Letecký průzkum je prováděn a řízen centrálně v zájmu všech vojsk frontu. Velitel AS musí do svých požadavků na letecký průzkum zařadit i zvláštní požadavky velitele MD.

Jsou to zpravidla tyto požadavky:

- fotografování možných postupových cest do celé hloubky nařízeného úkolu MD, aby byl zjištěn stav těchto cest, mostů a překážek,
- fotografování některých úseků hlavního pásma obrany nepřitele, provedené v jiném měřítku nebo jiným způsobem (skloněné, panoramatické), než jsou snímky pořízené pro potřebu AS,
- zjišťování umístění, činnosti, složení a velikosti nepřátelských záloh v hloubce, jejich možností zasáhnout na směr postupu MD a jejich přisunových cest,
- zjištění postupu budování a obsazování pásma sborových záloh,
- zjišťování mezilehlých obranných postavení a opěrných bodů nepřitele, s důrazem na protitankové zbraně,
- zjišťování vývoje vzdušné situace v operačním prostoru.

Velitel MD bude potřebovat hlavně zprávy z taktické hloubky obrany nepřitele a z blízké operační hloubky.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války je doporučováno použít k některým úkolům leteckého průzkumu v přípravném období té bitevní jednotky, která je předvídána pro provádění podpory AS a MD do okamžiku zasazení. Tak je této bitevní jednotce dána možnost předem se podrobně obeznámit se situací a prostorem její nastávající bojové činnosti. Avšak nejen to. V tomto období je letecký průzkum prováděn převážně fotograficky. A bitevní letouny vybavené fotografickou komorou pro pořizování šikmých snímků vhodně doplňují svislé fotografování prováděné z větších výšek průzkumnými letouny. Šikmý snímek, pořízený z malé výšky, prozrazuje i to, co neodhalí kolmý snímek.

Fotografická komora bitevního letounu má film, který stačí na ofotografování trati dlouhé 60 km, a proto se jich používá k pořizování snímků cest, průběhu vodních toků, nepřátelských opevnění v hloubce a p., což je důležité právě pro přípravu zasazení MD.

Takové fotografování se za Veliké vlastenecké války provádělo tímto způsobem:

Dvojice bitevních letounů provádí fotografování z přízemní výšky. Další bitevní roj letí asi 300 m vpředu a ve výšce 300 až 600 m, aby umlčoval protiletadlové prostředky nepřitele, jakmile tyto prostředky zahájí palbu. Celá skupina je chráněna rojem stíhačů. Takový fotografický průzkum byl prováděn téměř beze ztrát.

Vzhledem k hloubce úkolu MD může takto organisovaná skupina jedním letem provést fotografování téměř všech cest zajímavých velitele MD. Značný počet letounů, potřebný ke každému průzkumnému letu, vyváží výsledky průzkumu.

Je samozřejmé, že i tyto lety jsou plánovány a řízeny velitelem letecké armády.

Že je třeba prozkoumat všechny prostory, v nichž lze utajit různé překážky, přestože zdánlivě nejsou důležité pro postup MD, svědčí příklad ze Lvovsko-přemyslovské operace v r. 1944. Tankový sbor při rozvinování úspěchu sice za 36 hodin pronikl do hloubky 134 km, avšak při tom ztratil 6 hodin času na překonávání překážek v nedostatečně prozkoumaném úseku, hustě porostlém a bažinatém.

Proto musí mít velitel MD k zabezpečení tempa postupu předem podrobné zprávy o terénu i ze vzdálenějších prostorů a cest, a to i těch, které nepředvídá pro svůj manévry.

### c) Organisování součinnosti v přípravném období

Velitel AS organisuje součinnost s velitelem bitevní divise určené k jeho podpoře. Při organisování součinnosti věnuje zvláštní pozornost leteckému zabezpečení MD.

To však neznamená, že se velitel MD dál o součinnost letectva a její zjištění nemusí starat.

Musí zajistit

- důkladnou znalost signálů součinnosti u svých jednotek a jejich správné používání. Nejlepším způsobem jsou společná cvičení součástí MD a bitevní divise, při nichž se prakticky provádí udávání cílů, navádění letounů a používání všech určených signálů součinnosti. Při té příležitosti se zapracují i letecké orgány zařazené do sestavy MD,
- určení bojových vozidel z početního stavu MD pro letecké orgány a montáž jejich radiových stanic.
- spojení mezi leteckými orgány a velitelskými orgány MD: velitel MD, velitelé pluků MD.

Z těchto důvodů je nutné, aby velitel bitevní divise odeslal určené letecké orgány k MD včas, t. j. již několik dní před zahájením útoku.

Nebude nikdy na škodu, jestliže po organisování součinnosti na stupni AS zajede velitel bitevní divise k veliteli MD a projedná s ním osobně potřebné otázky uskutečnění součinnosti.

Je třeba se vážně zabývat otázkou zabezpečení spojení leteckých orgánů zařazených do bojové sestavy MD a umístěných v bojových vozidlech. Jsou dostatečně známy potíže s umisťováním radiových stanic v terénu a při udržování spojení. A tyto potíže se ještě zvětšují, umístíme-li radiové stanice do bojového vozidla, jako je transportér nebo dokonce tank, protože tato vozidla jsou tuny železa a již svou hmotou mohou značně snížit spojení nebo je znemožnit.

Za druhé je třeba uvážit, že v takovém vozidle nebude jen radiová stanice leteckého orgánu, nýbrž třeba i radiová stanice jiných orgánů nebo aspoň radiová stanice vozidla samotného. A dvě radiové stanice, umístěné vedle sebe, se navzájem mohou rušit, takže nebude mít spojení žádná z nich.

Je třeba si uvědomit, že všechna opatření, prováděná k zabezpečení součinnosti letectva s MD, budou prováděna souběžně s opatřeními ve prospěch všech divisí sboru, že musí být v soulase se všemi opatřeními u sboru a že musí být provedena včas. Tato opatření nebudou však učiněna jako opatření jednorázová, nýbrž potřebsi vynutí, aby byla během přípravného období měněna a přizpůsobována měnící se situaci. Proto styk leteckého velitele nebo jeho orgánu s velitelem MD musí být aspoň periodicky udržován.

Je ku prospěchu utužení součinnosti, když v přípravném období organisuje politické oddělení štábu AS besedu mezi veliteli letounů a veliteli pěších praporů a pluků, aby se navzájem seznámili. To ovšem závisí na čase a situaci.

## 2. Letecká podpora MD zasazené do průlomu

Prvek rychlosti, který vnáší mechanisovaná divise do útočného boje armádního sboru, vynucuje si některé zvláštnosti při provádění letecké podpory AS.

Až do prolomení hlavního pásma obrany nepřítele je pěším divisím poskytována více méně nepřetržitá letecká podpora.

Letecká podpora pěších divisí je řízena velitelem AS centrálně. Velitel pěších divisí nemá právo výzvy nad žádnými bojovými lety a v krajním případě mohou klást své požadavky na leteckou podporu veliteli AS.

Je tomu tak proto, že

- pěší divise prolomují nejmohutnější vybudované a nejhustěji obsazené pásmo obrany,
- velitel AS ze své pozorovatelnosti může pozorovat situaci a znát potřeby pěších divisí.

Po zasazení mechanisované divise je všechna letecká podpora nebo její valná část prováděna ve prospěch MD. Není to již nepřetržitá podpora, protože MD za svého pronikání do hloubky naráží postupně na jednotlivá, od sebe vzdálená pásma a obranná postavení. Není také možné, aby velitel AS řídil osobně provádění letecké podpory, protože zůstane vzadu s pěšími divisemi, a nemá tedy podrobný přehled o situaci MD.

Veliteli MD vyhradí určité množství bojových letů na celou hloubku boje a ten si je podle potřeby vyzývá prostřednictvím svého leteckého orgánu přímo z letišť. Nemůže být šablony na množství letů určených k podpoře MD. Bude to vždy však taková část letů určených k podpoře AS, aby i pěším divisím byla zabezpečena dostatečná podpora.

Vyděme z předpokladu, že útok AS bude zabezpečován jednou bitevní divisí, jejímž úkolem je provádět leteckou podporu útoku AS a zabezpečit a podporovat MD od okamžiku jejího zasazení do boje.

Bitevní divise bude plnit nebo bude připravena ve prospěch MD k plnění těchto úkolů:

v době průchodu průlomovým pásmem:

- umlčovat dělostřelectvo a minomety, zvláště na bocích průlomu,
- umlčovat opěrné body, které zůstaly v průlomovém pásmu, zvláště ty, které ovládají některou z cest postupu MD,
- zabraňovat manévru nepřátelských záloh, zejména na bocích průlomu, které by protiútokem mohly zdržet postup MD,
- průzkum postupových cest MD, blízkých záloh a přístupů do boků MD, a palebných postavení dělostřelectva na bocích průlomu,
- izolace směrů nastávajícího postupu MD od větších zásahů záloh nepřítele. Tento úkol bude prováděn hlavně leteckými jednotkami, které má k dispozici velitel armády, a naše bitevní divise se podle situace může zúčastnit jen menšími silami a jen do malé hloubky;

v době dokončování průlomu hlavního pásma obrany:

- zabezpečení vyrazení MD k útoku,
- umlčování dělostřelectva a tanků v postavení divisních záloh,
- zabezpečení boků MD proti protiútokům,
- průzkum postupových cest a přilehlých prostorů na bocích;
- za postupu do hloubky a za boje o pásmo sborových záloh:
- brání nepřítele v zaujetí postavení sborových záloh a jeho odejiti z hlavního pásma obrany,
- zabezpečení boků MD proti protiútokům nepřítele,
- podpora boje na mezilehlých postaveních obrany nepřítele,
- podpora za boje o pásmo sborových záloh a za postupu do větší hloubky,
- průzkum mezilehlých postavení, pásma sborových záloh a činnosti zjištěných operačních záloh.

Bude-li mít velitel bitevní divise dobré pozorování, t. j. bude-li vhodně umístěn na směru zasazení MD, může v prvním údobí řídit činnost bitevní divise sám jednak podle

plánu činnosti bitevní divise, jednak podle požadavků velitele MD. Může být tedy na příklad v době zasazení MD a při dokončování průlomu hlavního pásma obrany dán veliteli MD k dispozici jen menší počet letů. Pro boj v hloubce však musí být všechny lety vyhrazeny ve prospěch MD a dány veliteli MD k přímé podpoře.

Velitel MD bude sám nařizovat úkoly přidělených letů, sám se svým přiděleným leteckým orgánem bude odpověden za jejich správné a účelné využití. Nařízení k provedení takových úkolů dodává přidělený letecký orgán na síti výzvy, do níž může vstoupit, nebo může-li mít s sebou několik stanic, může být v této síti trvale. To ovšem neznamená, že velitel AS tím pozbývá jakékoli pravomoci nad těmito lety. Právě tak jako velitel armády může změnit všeobecný úkol bitevní divise podporující AS, tak velitel AS může měnit úkoly a použití bojových letů daných k dispozici veliteli MD. Tím je právě zabezpečováno centrální velení letectvu jak na celém bojišti, tak i na jednotlivých úsecích.

### Rozpočet potřeby prostředků letecké podpory:

Z úkolů, které bitevní divise má plnit ve prospěch MD, vyplývá, že letecká podpora MD může být zahájena již za postupu MD k čáře zasazení a že je v ní pokračováno až do splnění úkolu MD.

Všeobecně stanoví jednotlivé úkoly velitel AS již v přípravném období, konkretisuje je v průběhu boje velitel MD.

Nutným předpokladem účelného a plného využití bojových letů plánovaných ve prospěch MD je jejich správné rozdělení na celou hloubku boje.

Rozpočet těchto letů na jednotlivá údobí boje MD nesmí být proveden schematicky. Záleží vždy na předvídaných obtížích boje MD a potřebách MD, které veliteli AS a MD dá konkrétní situace.

Proto je níže uvedená kalkulace jen ukázkou.

1. Dokončení průlomu hlavního pásma obrany nepřítele v součinnosti s pěšími divisiemi je útok na poměrně silné postavení divisních záloh, jehož hloubka je 1 až 1,5 km. Letecká podpora může být provedena bitevním doprovodem, který může trvat na př. jednu hodinu. Použijme skupin po 8 letounech. To znamená 24 letounů. Kromě toho bude třeba provést úder na palebná postavení dělostřelectva za postavením divisních záloh, na tankové zálohy nepřítele nebo na soustředěné protitankové kanony. Podle situace si tato činnost vyžádá na př. dalších 20 letounů.

Dále bude třeba udržovat v pohotovosti síly k zabránění protiútoků nepřítele v síle 1 praporu s tanky, k čemuž postačí úder 10 až 20 letounů.

Celková potřeba letů ve prospěch MD při dokončování průlomu hlavního pásma obrany je 54 až 64 letounů.

2. Boj MD v hloubce. Nejprve je nutno zabezpečit boky MD proti protiútokům. Podle situace hrozí protiútok v síle 2 pěších pluků a 1 praporu tanků. Ke krátkodobému zdržení takového protiútku může za předpokladu, že tato nepřátelská záloha byla již za svého manévru napadena jinými leteckými jednotkami provádějícími operační součinnost, postačit soustředěný úder 40 až 50 letounů. Uvažujeme, že i pro útok na dvě zjištěná mezi-lehlá postavení bude třeba poskytnout podporu proti nejdůležitějším cílům v obou případech úderem po 10 letounech.

Podpora MD za boje o pásmo sborových záloh si vyžádá vzhledem k situaci nepřítele menší podpory než při dokončování průlomu hlavního pásma obrany, na př. hodnoty 40 letů. Cílem úderů jsou opět dělostřelectvo, nejdůležitější opěrné body a tanky.

Ovládnutím pásma sborových záloh úkol MD nekončí. MD má postoupit dál a zajistit určitou čáru nebo přechody na řece. I pro toto konečné údobí boje MD prvního dne musí být zabezpečena podpora. Zase vzhledem k situaci záloh nepřítele na př. postačí několik úderů malých skupin letounů, což si vyžádá asi 18 letounů.

Celkem tedy pro boj MD v hloubce bude třeba asi 120 bojových letů.

Je samozřejmé, že i když je letecká podpora MD velmi důležitá, nesmí být plánována a prováděna v takovém rozsahu, aby se na podporu boje pěších divisí dostalo jen málo pro-

středků. Velitel AS musí najít správný poměr mezi podporou pěších divisí a MD. Nemůžeme tedy všeobecně tvrdit, že k zabezpečení útočného boje MD stačí hodnota jedné bitevní divise jakožto platná norma. Ani nelze přeceňovat úkol a potřeby MD proti úkolu a potřebám pěších divisí.

Veliteli AS a veliteli podpůrné bitevní divise jsou předem známy úkoly jiných leteckých jednotek (bitevních a bombardovacích) plánované ve prospěch AS. Velitel AS má v některých případech možnost takové úkoly upřesňovat. A musí je vzít v úvahu při plánování činnosti dané podpůrné bitevní divise.

#### Provádění letecké podpory MD:

Hlavním účelem letecké podpory je zabezpečit rychlé proniknutí MD do hloubky a úspěšně dokončit prolomení celé taktické hloubky obrany nepřítele.

Bitevní divise, která je určena k podpoře AS a jejíž části v průběhu boje podporují MD, provádí taktickou součinnost. To znamená, že bude plnit úkoly v malé hloubce před postupujícími vojsky AS. Úkoly do větší hloubky, zvláště údery proti operačním zálohám nepřítele a hluboký letecký průzkum, budou provádět jiné letecké jednotky podle rozhodnutí velitele fronty a někdy velitele armády.

Proto činnost podpůrné bitevní divise nesmí být rozptylována do hloubky. Rozptýlenou činností do hloubky bychom učinili málo.

Nutno mít na zřeteli, že bitevní roj v počtu 6 až 8 letounů obsáhne pásmo asi 4 km. Dva roje, tedy 6 až 8 km, což je útočné pásmo celého sboru, bude tedy podporovat všechny tři divise AS současně. Není proto nutné ani hospodárné v takové situaci určovat zvláštní roj pro každou divisi.

Z téhož důvodu nemůže být poskytována podpora souběžně postupujícím předstuným oddílům pěších divisí. Těm bude poskytnuta letecká podpora jen v takových případech, kdy při hrozícím nepřátelském protiútoky většími silami bude ohrožen bok MD.

Údery bitevní divise k odražení protiútoků nepřítele jsou vždy prováděny jako soustředěné údery. Tu je třeba, aby velitel MD předvídal provedení takových úderů. Je vždy účinnější zdržet a oslabit protiútok dříve, než plnou silou narazí na naše útočící vojska. Velitel MD musí znát celkovou situaci tak, aby zhodnotil možnosti a zámysl nepřítele, aby nerozptyloval letecké údery proti případným místním protiútokům, provedeným malými silami.

Bitevní divise se může zúčastnit i ničení ustupujících sil nepřítele. Tyto údery nemohou být jen libovolným ničením ustupujících skupin. Musí odpovídat celkovému manévru MD na jejich zaskočení a obklíčení a nerušenému postupu MD do hloubky.

Letecká podpora k ovládnutí pásma sborových záloh se zpravidla uskuteční soustředěnými nebo postupnými údery. Má být zaměřena jen na směr hlavního úderu MD a ne ve prospěch všech jednotek MD v útočném pásmu sboru. Jsou-li velitelem armády plánovány proti pásmu sborových záloh nepřítele údery dalších bitevních nebo bombardovacích jednotek, musí velitel MD podle konkrétní situace časově a prostorově upřesnit všechny tyto údery. Je možné, aby použil úderů podpůrného letectva plánovaných velitelem armády již před zahájením útoku na toto pásmo. Zvláště to bude nutné při úderech bombardovacího letectva, kdy se musí počítat s větší bezpečnostní vzdáleností.

Letecká podpora MD za boje o pásmo sborových záloh musí být přízpůsobena situaci nepřítele. Víme, že MD povede boj o toto pásmo zhruba ve dvou možných situacích:

a) sborové zálohy nepřítele většinou sil prováděly protiútoky a pásmo zůstává jen slabě obsazeno,

b) sborové zálohy zůstaly v pásmu sborových záloh a připravily se k obraně.

V prvním případě postačí slabší letecká podpora. Bude to vynuceno tím, že bitevní divise musela již dříve působit proti protiútokům těchto záloh.

d) Provádění leteckého průzkumu. Bitevní divise podporující AS a MD provádí v celém průběhu své bojové činnosti pozorování bojiště, po případě i hlubší průzkum. To umožňuje veliteli AS i MD získávat stále zprávy potřebné k řízení boje podřízených

jednotek, avšak jen tehdy, budou-li těchto možností využívat a dávat bitevní divisi časté průzkumné úkoly. To prakticky znamená, aby zpravodajští důstojníci měli stále připraveny průzkumné úkoly, které mohou být připojovány k nařizovanému bojovému úkolu bitevní divise. Bitevní divise provádí průzkum převážně jen při plnění svých bojových úkolů.

Čím více bude využito průzkumné činnosti bitevní divise, tím lepší předpoklady k řízení boje bude mít i velitel MD.

Tento letecký průzkum je prováděn jenom pozorováním. Zjištěné zprávy jsou vysílány radiem přímo z letounů buď na zvláštní vlně k tomu určené nebo v nutném případě i na vlně navedení.

Odposlouchány jsou leteckými orgány u velitele AS a MD, po případě i veliteli PD. Úkolem leteckého průzkumu za boje MD v hloubce je zjišťovat

- sílu, druh a směr ustupujícího nepřítele z hlavního pásma obrany a s pásma sborových záloh,
- obsazení mezilehlých postavení a pásma sborových záloh,
- složení, umístění a činnost taktických záloh nepřítele, zejména zjištění přípravy protiútoků těchto záloh.

Zprávy o složení a pohybech operačních záloh získává průzkumné letectvo frontu.

### 3. Zajištění součinnosti letectva s MD

Již v druhé části pojednání bylo řečeno, že v přípravném období musí být organizována součinnost do celé hloubky nastávajícího boje MD.

Byla také vyjmenována opatření, která zabezpečují provádění součinnosti. K tomu je třeba ještě vyřešit otázku osobního styku velitelů letecké jednotky s jednotkami MD, spojení přidělených leteckých orgánů a způsob velení letecké jednotce, po případě uskutečnění letecké podpory.

Protože stíhací ochrana a hluboký letecký průzkum budou prováděny v rámci ochrany útočné sestavy armády a v rámci provádění průzkumu pro celou armádu (front), nebudeme se jimi obírat.

Věnujeme se však zajištění činnosti bitevní divise, jejíž prostředky jsou k podpoře MD určeny velitelem AS.

Nejprve, jaký osobní styk bude bitevní divise potřebovat?

Bylo již řečeno, že velitel bitevní divise, který dle na pozorovatelně velitele AS, může zůstat na svém místě i po zasazení MD do průlomu a k veliteli MD vyšle jiný orgán. Může se ovšem se souhlasem velitele AS a nadřízeného leteckého velitele připojit sám k veliteli MD a u velitele AS ponechat svého zástupce. To závisí na situaci, na plánovaném použití bitevní divise, t. j. zda bitevní divise má podporovat MD celou svou silou nebo jen částí a zda je vůbec zamyšlena po zasazení MD nějaká podpora ostatních pěších divisi AS. V každém případě však musí být u velitele MD odpovědný a vhodný letecký orgán, který podle rozhodnutí velitele MD má možnost uskutečňovat letecké zásahy. Na dálku a v mnohých případech i při neznalosti situace MD nemůže velitel AS a velitel bitevní divise zabezpečit účinnou podporu, a to zvláště po průchodu MD průlomem. Jakou pravomoc velitel bitevní divise svému zástupci stanoví, záleží na celkové situaci, na obtížnosti úkolu MD a na podmínkách provádění součinnosti letectva s MD, na podmínkách spolehlivého radiového spojení a konečně i na schopnostech určeného leteckého orgánu.

Protože MD postupuje svými jednotlivými pluky po dvou nebo i třech pochodových osách, je třeba, aby u každého pluku MD byl jeden letecký návodčí. A to i v tom případě, když na př. tankosamohybný pluk bude v prvním údobí boje v druhém sledu MD.

Takovým přidělením leteckých orgánů je zabezpečen nutný osobní styk i s jednotlivými částmi MD, bude zabezpečeno dodávání informací o situaci na všech směrech postupu a dodávání požadavků na letectvo, navádění letounů a udávání cílů. Na rozdíl od PD je tu tedy zpravidla větší počet leteckých orgánů, což je odůvodněno nesouvislostí fronty

jednotek MD a velmi důležitým požadavkem udržení vysokého a nezdržovaného tempa postupu.

Celkem je tedy v sestavě MD: jeden letecký orgán s předem stanovenou velitelskou pravomocí a jeden až tři letectví návodčí.

Jediným pojítkem těchto orgánů bude radio, o jehož problémech byla již učiněna zmínka. Letecký orgán u velitele MD, pohybující se v sestavě MD, má mít aspoň dvě radiové stanice: jednu v síti navedení, jednu v síti výzvy. Stanice výzvy použije i pro spojení s velitelem bitevní divise. Letectví návodčí mají po jedné radiové stanici v síti navedení.

Z toho vyplývá závažnost problému umístění montáže radiových stanic ve vozidlech leteckých orgánů pro udržování spojení. A to je problém, který řešen improvisací až v čas potřeby, může znemožnit splnění úlohy leteckých orgánů a ztížit provedení leteckého zabezpečení boje MD.

- Uvedeným osobním stykem a spolehlivým spojením je zabezpečeno
- včasné provedení úderu na nejnebezpečnější cíle ohrožující postup MD,
- udávání cílů a navádění vzájemně mezi jednotkami MD a bitevní divise,
- provádění kontroly činnosti součástí bitevní divise,
- znalost současné pozemní a vzdušné situace,
- rychlé rozhodování o účelnosti a provedení letecké podpory.

Velení a provádění součinnosti je kromě trvalého spojení a zařazení leteckých orgánů do sestavy MD třeba zabezpečit potřebnými signály pro dodávání krátkých zpráv a zabezpečit způsob udávání cílů letounům.

Signály jsou vždy stanoveny směrnici pro součinnost letectva s pozemními vojsky. Budou důležité tyto signály:

a) Dávání letounem: „Jsem váš letec“, „Označte se“, „Ve směru mého letu pěchota“, „Ve směru mého letu tanky“, „Ve směru mého letu dělostřelectvo v palebném postavení“, „Ukažte cíl“, „Ve směru vašeho postupu překážky na silnici“, „Ve směru vašeho postupu zničený most“.

b) Se země budou dány hlavně signály pro označení předního okraje sestavy bud raketami nebo označováním vozidel terčí. Důležité je udávání drobných cílů letounům. Provádí se výhodně střelbou svítícím střelivem a u tanků střelbou z kanonů dýmovým střelivem zarámováním cíle.

c) Je samozřejmé, že vlastní tanky budou označeny podle dohovoru velitelů organizovaného na vyšším stupni, t. j. u armády nebo frontu.

#### 4. Letecké zabezpečení MD ve zvláštních případech

Zasazením ARS v druhém dni útočné operace armády nastává období, kdy nejdůležitější úkol připadá ARS. I činnost letecké armády je zaměřena hlavně ve prospěch ARS. Letecká podpora armádních sborů na směrech hlavního úderu armády se podstatně zmenší. Může být poloviční nebo i menší ve srovnání s hodnotou podpory první den operace. Protože pozornost velitele armády je přenášena do větší hloubky, může být těmto velitelům AS ponecháno nad plánovanými lety právo výzvy. Velitelé AS pak těchto letů využívají sami podle svých úkolů. Síla této podpory bude záviset na místě a úloze, kterou bude mít AS v armádní operaci.

Boj AS I. sledu armády bude veden k rozvinutí úspěchu, k prolomení a ovládnutí dalších obranných pásem a postavení nepřítele a k obklíčení uskupení nepřítele v taktické hloubce obrany na vedlejších směrech, kde se nepřítel dosud brání. Toto zabezpečení letecké podpory AS si vyžádá i více méně samostatný úkol MD sboru.

Útočnou operaci armády podporuje zpravidla jeden bitevní sbor se třemi bitevními divisemi a další bombardovací jednotky. Z toho nejméně jednu bitevní divisi je třeba operačně podřídit veliteli ARS. Určitý počet letů dalších bitevních divisí je třeba poskytnout k podpoře AS na směru hlavního úderu. Větší částí letů těchto divisí bude použito proti operačním zálohám nepřítele.

Velitelé bitevních divisí dostanou všeobecné úkoly pro činnost v operační hloubce již v přípravném období. Proto také mohli předem organisovat součinnost mezi leteckými jednotkami jen v hrubých rysech. Podrobně mohou organisovat součinnost, a to i s pozemními vojsky, teprve v noci před zasazením ARS a při přípravě rozvinutí operace do hloubky.

Pro činnost leteckých jednotek zabezpečujících ARS a MD, po případě AS musí být včas stanoveny:

- síla a způsob leteckého zabezpečení AS a MD,
- upřesnění úkolu letectva ARS v době zasazení a v údobích boje ARS, v nichž AS nebo jeho MD má provádět součinnost s ARS,
- způsob a hodnota zásahů letectva vyhrazených pro AS, provedených ve prospěch zasazení a boje ARS, na které cíle, do jaké hloubky a v kterém směru,
- umístění a spojení leteckých orgánů u velitelů ARS a AS (MD),
- smluvené signály součinnosti a upřesnění jejich použití, doplněné podle potřeby signály součinnosti nařízené velitelem frontu.

Velitelé určených vyšších leteckých jednotek organisují součinnost s pozemními veliteli hlavně co do cílů a doby zásahu v jednotlivých údobích, směru činnosti, hloubky činnosti.

Potom organisují součinnost letečtí velitelé mezi sebou.

Velitel letecké jednotky podporující útok AS a MD při tom oznámí:

- jakým způsobem, kdy a proti jakým cílům, nebo za jaké situace může zasáhnout ve prospěch ARS,
- jakým způsobem a jakými silami bude prováděna podpora AS (MD) v době provádění součinnosti MD a ARS, po případě
- jaké požadavky bude mít a za jaké situace na letectvo podporující ARS.

Je to nutné, protože prostory činnosti obou leteckých jednotek nebudou od sebe aspoň z počátku příliš vzdáleny a protože obě pozemní podporované jednotky budou plnit své úkoly ve vzájemné součinnosti.

Je také třeba, aby velitel bitevní divise, podporující útok AS, odevzdal po navázání osobního styku své dosavadní zkušenosti týkající se hlavně:

- provádění součinnosti s MD,
- provádění nepřátelské protiletecké obrany a hodnocení její účinnosti.

Jen takto organisovanou součinností leteckých jednotek a odevzdáváním zkušeností bude možno sladit činnost všech leteckých jednotek a zabezpečit účinnou podporu jak MD, tak ARS.

Protože zasazení ARS a jeho zabezpečení jinými jednotkami armády, na př. MD, je operací řízenou velitelem armády, budou se velitelé zúčastněných leteckých jednotek řídit plánem velitele armády. Velitel AS, po případě MD, bude jen upřesňovat jednotlivé otázky součinnosti podle konkrétní situace.

Protože se toto pojednání obírá jen součinností letectva s MD, nebude řešeno, co vše nařídí velitel AS a ARS, nýbrž bude jen pojednáno o součinnosti letectva s MD při plnění těchto možných úkolů MD:

- při boji MD s operačními zálohami nepřítele v součinnosti s ARS,
- při pronásledování a obklíčení nepřítele v součinnosti s ARS,
- při rozdrčení obklíčeného nepřítele.

Zabezpečení boje MD s operačními zálohami nepřítele v součinnosti s ARS.

ARS po svém zasazení postupuje do značné operační hloubky. Vždyť na př. sovětské vyšší tankové jednotky, které se 17. ledna 1945 zúčastnily obsazení Varšavy, dosáhly již druhého dne hloubky 81 km, 19. ledna pronikly do hloubky dalších 40 km, 20. ledna 50 km, 22 až 23. ledna po proniknutí do hloubky dalších 110 km obklíčily Bydhošť. To znamená, že tankové jednotky pronikly za 6 dní do hloubky téměř 300 km.

Proto je účelné, aby MD zabezpečila do značné hloubky úder ARS, zvláště za boje s operačními zálohami, tím, že

- zachytí hlavní úder nepřátelských záloh a umožní volný manévř ARS do boku a týlu nepřítele,
- kryje bok a tyl ARS proti hrozícímu úderu nepřátelských záloh.

Tím se ovšem MD opět oddělí od sestavy AS a bude nutno zabezpečit ji letectvem stejným způsobem jako při pronikání taktickou hloubkou obrany nepřítele.

Vzhledem k daným úkolům MD ve prospěch ARS bude letectvo podporující MD a ARS plnit tyto úkoly:

- svými údery oslabovat soustředěné operační zálohy nepřítele,
- zdržovat operační zálohy na postupu proti MD a ARS,
- ničit nepřítele útočícího na MD,
- provádět průzkum ve prospěch MD v prostoru hrozícího útoku nepřítele,
- je připraveno za příznivé situace zúčastnit se společných úderů na nepřátelské zálohy s letectvem ARS.

Letecký představitel u MD musí od velitele MD dostat včas pokyny:

- proti které skupině nepřítele provést údery,
- v jakém pásmu má být nepřátelská záloha napadána,
- na jakou dobu má být zdržena.

Jeho prostředky jsou však omezeny, proto musí opět dalšími jednotkami zasáhnout do boje vyšší letecký velitel (bitevního sboru, letecké armády). Je třeba si uvědomit, že cíle v operační hloubce jsou vesměs cíle velké a že údery proti nim si vyžádají značných leteckých sil.

Je řada příkladů z Veliké vlastenecké války, kdy se letectvu podařilo soustředěnými údery úplně vyřadit postupující operační zálohu.

Tak v krymské operaci doprovázela bitevní divise tankový sbor zasazený k rozvinutí úspěchu. V operační hloubce byla postavena sovětskému tankovému sboru do cesty německá 20. tanková divise. Byla úplně zničena jen údery letectva, takže se vůbec do boje nedostala. Jen v jediném dnu (20. června) byly jednomu z proudů 20. tankové divise způsobeny na bojové technice 50% ztráty, na živé síle do 60%.

Letectvo svými údery ničí nepřátelské operační zálohy a znemožňuje nebo aspoň zdržuje provedení jejich zamýšleného manévru. Letectvo bojuje s těmito zálohami většinou svých prostředků ještě dříve, než se s nimi střetnou naše pozemní vojska (MD, ARS).

Letecká podpora při pronásledování a obklíčení nepřítele mechanisovanou divisí v součinnosti s ARS.

Při pronásledování nepřítele musí být údery letectva v souladu s činností jednotek MD i s činností ARS. Letectvo má zabezpečit rychlé pronikání MD v určených směrech a umožňovat obklíčení určených nepřátelských sil. Přechody přes vodní toky mohou být ničeny jen se souhlasem velitele armády.

Při pronásledování využívá mechanisovaná divise sboru plně své rychlosti pohybu a dostává se na značné vzdálenosti od pěších divisí. Nepostupuje-li velitel AS s velitelem MD, musí mu dát potřebné množství letů od podpůrné bitevní divise. Velitel MD jich využívá přímo výzvou.

MD a ARS provádějí operační obklíčení nepřátelských uskupení. Podpůrným leteckým jednotkám musí být určeny prostory jejich činnosti podle rozsahu činnosti MD a ARS. Je pravděpodobné, že v některých případech je možno centralisovat velení zúčastněným leteckým jednotkám v rukou velitele ARS. Ovšem jen do příchodu pěších divisí sboru, kdy operační obklíčení bude změněno v taktické.

Letecká podpora při rozdrčení obklíčeného nepřítele.

Taktické obklíčení nepřítele je provedeno pěšími divisemi sboru. MD je zpravidla na vnějším okruhu obklíčení, odkud postupuje vstříc nepřátelským zálohám určeným k uvolnění obklíčených sil.

Rychlost zásahů letectva podporujícího armádní sbor jak proti obklíčenému nepříteli, tak proti jeho vnějším zálohám je důležitá.

Letecký průzkum již před dokončením obklíčení zjišťuje:

- síly obklíčeného nepřítele a jejich uskupení, zvláště tanků a dělostřelectva,
- přeskupování obklíčených sil nepřítele,
- přípravy nepřítele k obraně nebo k probití z obklíčení,
- zálohy nepřítele v blízké operační hloubce.

Po dokončení obklíčení nepřítele se činnost letectva podporujícího boj AS dělí prostorově:

- na činnost proti obklíčeným silám nepřítele ve prospěch pěších divisí,
- na činnost proti přicházejícím zálohám ve prospěch hlavně MD.

Letectvo plní současně tedy dva odlišné úkoly. Záleží vždy na konkrétní situaci, jakými silami každý z nich bude plněn.

Bude záležet na vzdálenosti a druhu zjištěných záloh v blízké operační hloubce a na síle a aktivitě obklíčeného nepřítele. V jednom případě zahájí letectvo všemi svými silami soustavné ničení obklíčeného nepřítele, v druhém případě budou úderu letectva vedeny hlavně proti přicházejícím zálohám.

### Závěr

V současné útočné operaci má MD důležité místo a úlohu při rychlém rozvíjení operace. Proto také i součinnost letectva s MD nabývá většího významu.

Při leteckém zabezpečení MD je důležité rozhodnout o způsobu jeho provádění. Bojová činnost MD se pro svou rychlost a hloubku podobá činnosti ARS, a je tedy nutné zabezpečit MD letectvem podobným způsobem jako ARS. MD ovšem nemůže být zabezpečena leteckými jednotkami operačně podřízenými veliteli MD, protože tyto jednotky nejsou podřízovány ani veliteli AS. Letecké jednotky jsou jen plánem součinnosti letectva s armádou pro podporu AS vyhrazeny a z nich je pak poskytována podpora i MD.

Velitel AS nemůže ve většině případů sám rozhodovat o všech úkolech podpůrného letectva, protože nebude v boji znát přesně ani situaci, ani potřebu MD. Proto musí ze svých leteckých prostředků dát veliteli MD k jeho přímé dispozici tolik letů, kolika lety se rozhodl MD podporovat. V údobí boje jako je zasazení MD a dokončování průlomu hlavního pásma obrany všemi divisemi AS, může velitel AS za příznivých podmínek řídit činnost leteckých jednotek podporujících MD sám s velitelem bitevní divise.

Bude záležet na situaci, kolik bojových letů si ponechá velitel AS ve svých rukou, aby mohl zasahovat ve prospěch boje celého sboru, t. j. i ve prospěch pěších divisí. Na to bude mít vliv úkol MD, situace nepřítele a možnosti pozorování.

Protože toto rozhodnutí o použití leteckých prostředků učiní velitel AS již v přípravném období, musí je v průběhu boje přizpůsobovat současně situaci a nepokládat je za nezměnitelné.

Pokud MD působí v těsné součinnosti s PD v rámci AS, bude podporována bitevním letectvem, které působí v útočném pásmu AS. Velitel MD disponuje několika přidělenými vzlety bitevního letectva zpravidla teprve až po vyrazení MD vpřed, kdy již bude částečně odtržena od pěších divisí.

Při přípravě součinnosti leteckých jednotek s MD a vůbec s vyššími tankovými jednotkami je důležité zabezpečit spolehlivé radiové spojení leteckých orgánů zařazených do sestavy těchto rychlých jednotek již v míru.

Letecký průzkum ve prospěch MD bude prováděn podpůrným bitevním letectvem. V široké míře musí být využito též zpráv průzkumného letectva letecké armády. Pozorování bojiště a rychlé získávání zpráv bitevními letouny bude při rychlosti postupu MD často rozhodujícím prvkem k udržení spádu útoku MD.

Stíhací ochrana prováděná stíhacím letectvem bude prováděna vždy tak, aby byla zabezpečena co největší bezpečnost mechanizovaných divisí, přitom však aby byly byly

dodrženy i zásady hospodárneho použítí stíhacích jednotek. Proto nebude ochrana vždy prováděna hlídkováním, nýbrž až do zasazení mechanisovaných divisí většinou střehem. Stíhací ochrana bude vždy plánována a prováděna stíhacím letectvem letecké armády jako ochrana útočné sestavy vševojskové armády (frontu).

Zvláštní pozornost si vyžádá i organisování součinnosti podpůrných leteckých jednotek s ostatními leteckými jednotkami působícími v pásmu AS. Od zasazení ARS bude nutno udržovat nejtěsnější součinnost mezi velitelem letecké jednotky přímo operačně podřízené armádní rychlé skupině a veliteli leteckých jednotek podporujících ty mechanisované divise, které pracují ve prospěch ARS.

Pro svou důležitou úlohu se MD stává středem pozornosti a zájmu vlastního letectva, které ji musí v celém průběhu boje poskytnout dostatečnou ochranu, podporu a získávat ji dostatek potřebných zpráv.

